

SILIKAT MATERIALLARDAN TAYORLANGAN G'ISHTLARDAN BINO INSHOOTLARINI QURISH TAHLILI

Askarov X., Teshaboyev G'.

Andijon iqtisodiyot va qurilish instituti.

Elektron pochta: asqar.xasanboy7413@gmail.com

ANNOTATSIYA

Bu maqolada bino va inshootlarining zilzila bardoshlilikini va konstruktiv mustahkamligini oshirishga xizmat qiluvchi qurilish materiallarini afzalliklari muhokama qilingan va ishlatilish joylarini taxlil qilinib o'ziga xos xususiyatlari bilan izohlanadi.

Kalit so'zlar: Zilzila, devor, qurilish materiallari, yer, lego g'isht, qurilish, statika, dinamika, yuklar g'ish devor, tosh devor, yog'och devor.

Bugungi kunda yer yuzasida sodir bo'layotgan zilzilalar xodisalari ko'p takrorlanayotganligi va bino inshootlarini mustahkamligi va iqtisodiy samaradorligini oshirishga qaratilgan silikat g'ishtlardan foydalansh afzalliklarini asosiy ko'rsatkachlari.

1. Tabiiy yuklar.

2. Sun'iy yuklar.

Tabiiy yuklamalar o'zgaruvchan atrof-muhitga bog'liq bo'lib, uchga bo'linadi:

1. Meteorologik.

2. Gravitatsion.

3. Zilzilaviy.

Yuklar ta'siriga qarab quyidagicha bo'lishi mumkin:

— doimiy va vaqtincha;

— doimiy-tabiiy (binoning asosiy qismlarining vazni);

— Yerning bosimi.

Vaqtincha yuklar uzoq muddatli, qisqa muddatli va o'ziga xos yuklaiga bo'linadi:

— uzoq muddatli yuklar: binoning ichidagi texnik jihozlar;

— qisqa muddatli yuklamalar: odamlar vazni, saqlanadigan yuk, harakatdagi transport, qor va muz bilan qoplanish, shamol kuchi;

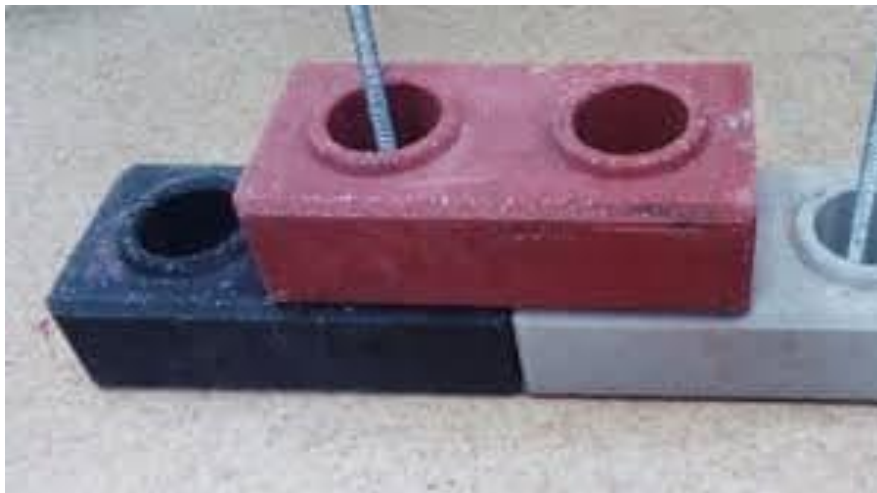
— o'ziga xos yuklar: yer strukturasi buzilishiga bog'liq.

1. Yuklar qo'yilish vaqtining davomiyligiga qarab **statik** va **dinamik** yuklarga bo'linadi.

Ta'kidlab o'tish joizki, real hollarda yukni bir nuqtaga to'plab bo'lmaydi. Aslida yuk ma'lum yuzachaga ta'sir etadi. Agar yuzachaning o'lchamlari konstruksiya elementlarining o'lchamlariga nisbatan kichik bo'lsa, ma'lum xatoliklarga yo'l qo'ygan holda, yuk yuzachaning og'irlik markaziga qo'yilgan, deb qabul qilinadi. Jism sirtiga ta'sir etuvchi yuklardan tashqari uning hajmi bo'ylab ta'sir etuvchi kuchlar ham bo'ladi. Jismning xususiy og'irligi, inersiya va magnetizm kuchlari ana shular jumlasidandir. Hisob jarayonida ular ham jism hajm ining ma'lum nuqtasiga to'planadi. Bunday hollarda xududlardan kelib chiqib bino inshootlarini devor materialiga ko'ra va zilzila magnitudasidan va statistik ma'umotlarni tahlildan kelib qurish maqsadga muvofiqdir. 1. *G'isht devorli*. 2. *Tosh devorli*. 3. *Paxsa devorli*.

4. *Yog'och devorli* va h. k.

Bino inshootlarini qurilishida odatda 1.5-1 qatordan terilgan keramik g'ishtlar bilan quriladi. Lego g'ishtlarida bino inshootlarini qurishda yarim g'isht qurish bilan devorni yuk ko'tarish qobilyatiga erishiladi. Bunga asosiy ko'rsatkichi lego g'ishining 35-37 tonna yuk ko'tarish qobilyatiga ega, shuning asosida devorni qurilish materiallari sarfi kamayib iqtisodiy samaradorligiga erishiladi. 1-rasmga qarang.

1-rasm Lego g'ishtning mustaxkamligini oshirish konstruktiv mustaxkamlash.

ADABIYOTLAR

1. N.A. Samig'ov "Qurilish materiallari va buyumlari" darslik. Toshkent Cho'lpon 2013-yil.

2. A.I. Adilxodjaev, F.F. Karimova, U.J. Turgunbaev "Qurilish materiallari" darslik, Toshkent: -2017-yil.

3. H.M. Bekchanov "Mahalliy hom ashyo asosida devorbop g'ishtning tarkibi va xossalari tadqiq qilish" mavzusidagi magistrlik dissertatsiyasi. TAQI 2020.

4. Askarov, X. A., Karimov, I. T., & Mo'Ydinov, A. (2022). REKTIFIKATSION JARAYONLARINING KOLONNALARDA MODDIY VA ISSIQLIK BALANSLARINI

TADQIQ QILISH. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(5-2), 246-250.

5. *Abdukakhovich, A. H., & Muhammadsodikov, K. D. (2021). Improving the design of internal plates in columnar apparatus. The American Journal of Engineering and Technology, 3(05), 1-8.*

6. *Askarov, X. A., Askarova, M. B. Q., & Axmadaliyev, U. S. O. (2021). Bino va inshoatlarni qurishda ishlatiladigan g'ishtlarning tahlili. Scientific progress, 1(6), 1112-1116.*

7. *Askarov, X. A., Egamberdiyeva, S. A., & Maxmudov, S. M. (2022, November). "LEGO" G'ISHT ISHLAB CHIQARISH TEXNOLOGIYASI. In INTERNATIONAL CONFERENCE DEDICATED TO THE ROLE AND IMPORTANCE OF INNOVATIVE EDUCATION IN THE 21ST CENTURY (Vol. 1, No. 7, pp. 102-106).*

8. *METALL TO'SINLI KONSTRUKSIYALAR TURLARINI TAXLILI 189-191 A Abduraxmonov, X Askarov - GOLDEN BRAIN, 2023*

9. *Sharipbayeva, Y. M., & Askarova, M. R. (2022, November). ANALYSIS OF SOIL NEMATODES OF PLANTATIONS GROWN IN MELILOTUS OFFICINALIS DESCR. In INTERNATIONAL CONFERENCES (Vol. 1, No. 10, pp. 18-20).*

10. *Askarov, X. A., Askarova, M. B. Q., & Axmadaliyev, U. S. O. (2021). Bino va inshoatlarni qurishda ishlatiladigan g'ishtlarning tahlili. Scientific progress, 1(6), 1112-1116.*

11. *Askarov, A., Baxromjon, M., Shuxratjon, U., Askarov, A., kizi Askarova, B., & Shukhratjon, U. BINO VA INSHOATLARNI QURISHDA ISHLATILADIGAN G'ISHTLARNING TAHLILI.*

12. *Kh, F., Sh, R., Tashtanova, M., Yalgashev, O., & Adkhamova, G. (2019). Building properties of phosphogypsum as a material of sludge dumps of enclosing dams. International Journal of Advanced Research in Science, Engineering and Technology, 6(7), 10270-10277.*

13. *M Askarova, N Mamajonova - GOLDEN BRAIN, 2023*

14. *X A Askarov, SA Egamberdiyeva, SM Maxmudov - ... CONFERENCE DEDICATED TO THE ROLE AND ..., 2022*

15. *X A Askarov, SM Maxmudov - INTERNATIONAL CONFERENCES, 2022*